

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA**

PRIJEDLOG

**ZAKON
O
BESPLATNOJ PRAVNOJ POMOĆI**

Sarajevo, prosinca 2008. godine

Na temelju članka IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Zastupničkog doma, održanoj dana _____ 2008. godine i sjednici Doma naroda, održanoj dana _____ 2008. godine, usvojila je

ZAKON
O
BESPLATNOJ PRAVNOJ POMOĆI

DIO PRVI
OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet propisivanja)

Ovim zakonom propisuje se temelj prava i načela za ostvarivanje besplatne pravne pomoći (u daljnjem tekstu: *pravna pomoć*), kao i oblici ostvarivanja pravne pomoći, postupci u kojima se pruža pravna pomoć, odnosno postupci u kojima je pravna pomoć isključena u smislu ovog zakona, korisnici pravne pomoći, uvjeti i način njenog ostvarivanja, kriteriji za ostvarivanje, pružatelji pravne pomoći, institucijsko upravljanje sustavom pravne pomoći, kontrola kvaliteta pružanja pravne pomoći, financiranje pravne pomoći i nadzor nad provođenjem ovog zakona.

Članak 2.

(Obujam i minimum prava)

- (1) Prava i načela utvrđena ovim zakonom predstavljaju minimum prava koji se drugim zakonima i propisima ne mogu umanjivati.
- (2) Korisnik koji može ostvariti pravo na pravnu pomoć u mjestu svog prebivališta ili boravišta ne može biti uskraćen za to pravo na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

(Definicija besplatne pravne pomoći)

- (1) Besplatna pravna pomoć je oblik ostvarivanja prava fizičke osobe na pravedno suđenje i jednak pristup pravdi pred sudom i drugim tijelima čije troškove u cjelini ili djelomično plaćaju ovlaštena tijela za provođenje ovog zakona.
- (2) Odobrena besplatna pravna pomoć može se ograničiti samo iz razloga propisanih ovim zakonom.
- (3) Pravo na besplatnu pravnu pomoć ne obuhvaća pravo na oslobađanje od sudskih ili administrativnih pristojbi, koje se ostvaruje sukladno s drugim zakonima.

Članak 4. **(Značenje izraza)**

Pojedini izrazi koji se koriste u ovom Zakonu imaju sljedeća značenja:

- a) Pravo na besplatnu pravnu pomoć predstavlja ovlast svake fizičke osobe da traži i dobije od ovlaštenog tijela ostvarivanje prava na pravnu pomoć.
- b) Ovlašteno tijelo za pružanje pravne pomoći na razini Bosne i Hercegovine je Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine i tijela ustanovljena ovim zakonom, a ovlašteno tijelo za pružanje pravne pomoći je zakonom Federacije Bosne i Hercegovine i zakonima županija Federacije Bosne Hercegovine, zakonom Republike Srpske i zakonom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, ustanovljeno tijelo čije se ovlasti sastoje u obvezi pružanja pravne pomoći korisnicima, u obujmu i oblicima predviđenim zakonom.
- c) Oblici ostvarivanja pravne pomoći su radnje i postupci kojima se korisniku pravne pomoći omogućava zaštita prava na pravedno suđenje i jednak pristup pravdi.
- d) Korisnik besplatne pravne pomoći je svaka fizička osoba kojoj je odobrena pravna pomoć na temelju ovog zakona.
- e) Potrebne mjere za mirno rješavanje spora su radnje i postupci kojima se protivna stranka korisnika pravne pomoći poziva da prije početka postupka pred ovlaštenim tijelom, nastali spor riješe dogovorom.
- f) Interesi pravednosti postoje kada odbijanjem pružanja pravne pomoći fizičkoj osobi, ovlašteno tijelo očito narušava opća prihvaćena načela humanosti i socijalne solidarnosti.
- g) Nepotrebним vođenjem postupka smatrat će se postupci u kojim ne postoji pravni interes za vođenje postupka i stranka želi voditi postupak radi postizanja cilja koji je suprotan načelima poštenja i morala i kada je zahtjev podnositelja u očiglednom nesrazmjeru sa stvarnim izgledom za uspjeh.
- h) Zloupotrebа prava na pravnu pomoć postoji ako je podnositelj zahtjeva dao netočne podatke o ispunjavanju kriterija iz ovog zakona ili ako u slučaju promijenjenih okolnosti tijekom vođenja postupka iste nije prijavio ovlaštenom tijelu.
- i) Osobom slabog imovinskog stanja smatra se osoba koja, prema svom i općem imovinskom stanju članova svog obiteljskog kućanstva, nema sredstava platiti punomoćnika i/ili radnje punomoćnika kao i troškove postupka bez štete za nužno izdržavanje sebe i svoje obitelji, a podobnost za pravnu pomoć utvrđuje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine i tijela ustanovljena ovim zakonom, kao i ovlaštena tijela ustanovljena zakonom Federacije Bosne i Hercegovine i zakonima županija Federacije Bosne Hercegovine, zakonom Republike Srpske i zakonom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- j) Članovima obiteljskog kućanstva smatraju se osobe koje je kao takve predvidio obiteljski zakon Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a u odnosu na korisnika pravne pomoći.
- k) Međunarodnim konvencijama smatraju se svi međunarodni akti koji se odnose na pravo pojedinca na pravedno suđenje i jednak pristup pravdi, a koje je Bosna i Hercegovina ratificirala.
- l) Pružatelji pravne pomoći su odvjetnici, pravne osobe i institucijska tijela, koja su ovlaštena da se, sukladno odredbama procesnih zakona u Bosni i Hercegovini, mogu pojavljivati kao puni procesni punomoćnici u svim postupcima u kojima se ostvaruje pravo na pravnu pomoć.

m) Prekogranični sporovi su sporovi koje vode korisnici pravne pomoći u pravnim sustavima izvan Bosne i Hercegovine, a koji su stekli pravo na pravnu pomoć na temelju ovog zakona i sukladno ustanovljenim međunarodnim obvezama Bosne i Hercegovine za pružanje pravne pomoći izvan njenog pravnog sustava.

n) Uputnica je upravni akt kojim se odobrava korištenje nekog od oblika pravne pomoći utvrđenih ovim zakonom te uređuje obujam odobrene pravne pomoći.

DIO DRUGI

OBLICI OSTVARIVANJA PRAVNE POMOĆI I OBLASTI KOJE ZAKON OBUHVATA

Članak 5.

(Oblici ostvarivanja pravne pomoći)

- (1) Pravna pomoć ostvaruje se kao pravo na:
 - a) opće informacije o pravima i obvezama,
 - b) pravni savjet i pomoć u popunjavanju obrazaca,
 - c) pravna pomoć u sastavljanju svih vrsta pismena,
 - d) zastupanje pred tijelima uprave i institucijama,
 - e) zastupanje na sudu,
 - f) sačinjavanje apelacija,
 - g) pravnu pomoć u postupcima mirnog rješavanja spora (medijacija).
- (2) Osobe koje ostvare pravo na pravnu pomoć dužne su prije početka postupka ili u tijeku vođenja postupka poduzeti sve potrebne mjere za mirno rješavanje spora.

Članak 6.

(Postupci u kojima se pruža pravna pomoć)

- (1) Pravna pomoć pruža se korisnicima pravne pomoći u postupcima u kojima se ostvaruju i štite njihova prava i zakonom zasnovani interesi.
- (2) Postupci iz stavka (1) ovog članka su:
 - a) upravni postupak,
 - b) upravni spor,
 - c) prekršajni postupak,
 - d) parnični postupak,
 - e) izvanparnični postupak,
 - f) izvršni postupak,
 - g) kazneni postupak u dijelu u kojem se pravo na obranu osigurava sukladno zakonima o kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini zbog slabog imovinskog stanja osumnjičenog ili optuženog .

Članak 7.

(Postupci u kojima se ne pruža pravna pomoć)

- (1) Ostvarivanje prava na pravnu pomoć ne odnosi se na:
 - a) postupke pred gospodarskim odjelima ovlaštenih sudova i postupak registracije gospodarskih društava,
 - b) postupak registracije poduzetničke djelatnosti,

- c) postupak registracije udruge građana ili zaklade,
- d) postupke pred ovlaštenim poreznim tijelima,
- e) postupke pribavljanja urbanističke suglasnosti i građevinske dozvole, kao i druge pravne radnje u svezi s građenjem,
- f) postupke za naknadu štete,
- g) sastavljanje privatnih isprava i ugovora.

(2) Ovlašteno tijelo može odobriti pružanje pravne pomoći i u slučajevima navedenim u stavku (1) točka f) ovog članka, ako se radi o žrtvi obiteljskog nasilja, žrtvi trgovine ljudima, žrtvi drugog teškog kaznenog djela ili drugim opravdanim slučajevima, kada to nalažu interesi pravde.

DIO TREĆI KORISNICI PRAVNE POMOĆI

Članak 8.

(Korisnik pravne pomoći)

(1) Korisnik pravne pomoći je svaka fizička osoba kojoj se pruža pravna pomoć po kriterijima iz ovog zakona.

(2) Pravo na besplatnu pomoć imaju:

- a) državljani Bosne i Hercegovine i druge fizičke osobe koje se nalaze na teritoriju Bosne i Hercegovine, a koje se identificiraju kao ugrožene kategorije,
- b) sve fizičke osobe koje nisu u stanju podmiriti troškove pravne pomoći, a koje se nalaze na teritoriju Bosne i Hercegovine pod međunarodnom zaštitom sukladno međunarodnom standardu, a posebice tražitelji međunarodne zaštite, izbjeglice, osobe pod supsidijarnom zaštitom i privremenom zaštitom, žrtve trgovine ljudima i djeca stranci koja su zatečena bez pratnje roditelja ili zakonskog zastupnika,
- c) osobe čija su prava zaštićena odredbama Konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece i Konvencije o ostvarivanju alimentacijskih zahtjeva u inozemstvu.

Članak 9.

(Zabrana diskriminacije)

Korisnik pravne pomoći ima pravo na pravnu pomoć, bez obzira na njegovo nacionalno, odnosno etničko podrijetlo, rasu, boju kože, jezik, vjersko ili političko uvjerenje, spol, spolni identitet, seksualnu opredijeljenost, zdravstveno stanje, invalidnost, državljanstvo, prebivalište ili drugo lično svojstvo.

DIO ČETVRTI

UVJETI I NAČIN OSTVARIVANJA PRAVNE POMOĆI

Članak 10.

(Uvjeti za ostvarivanje pravne pomoći)

(1) Fizička osoba stječe status korisnika pravne pomoći pod uvjetom da ispunjava sljedeće kriterije:

- a) financijski kriterij,

- b) kriterij obveznosti po drugim zakonima i međunarodnim konvencijama,
- c) kriterij očigledne neutemeljenosti .

Članak 11.

(Financijski kriterij)

- (1) Pravo na pravnu pomoć po financijskom kriteriju ostvaruju osobe koje se identificiraju kao ugrožene kategorije i to:
 - a) osobe koje primaju socijalnu pomoć,
 - b) nezaposleni, bez drugih redovitih primanja ili prihoda,
 - c) osobe slabog imovinskog stanja,
 - d) djeca bez roditeljske skrbi,
 - e) osobe kojima je prije kratkog vremena u drugom predmetu utvrđeno pravo na dodjelu pravne pomoći.
- (2) Federacija Bosne i Hercegovine i županije Federacije Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, svojim zakonima utvrđuju što se smatra minimumom socijalnog statusa kandidata za pravnu pomoć, s tim da taj minimum ne može biti viši od najniže prosječne neto plaće ostvarene na razini Bosne i Hercegovine u prethodnoj fiskalnoj godini, što se smatra minimumom socijalnog statusa kandidata za pravnu pomoć na državnoj razini.

Članak 12.

(Imovinsko stanje kandidata)

- (1) Temelj za utvrđivanje prava kandidata na pravnu pomoć zbog slabog imovinskog stanja kandidata jesu svi prihodi i primanja koja se ne smatraju prihodom, primanja na koja podnositelj zahtjeva i članovi njegovog obiteljskog kućanstva ne plaćaju porez i imovina koja je u vlasništvu podnositelja zahtjeva i članova njegovog obiteljskog kućanstva, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Rashodi obuhvaćaju izdatke za životne troškove i obveze kao što su:
 - a) mjesečna zakupnina za stan u kojem živi podnositelj zahtjeva s članovima obiteljskog kućanstva i ostali nužni troškovi za stanovanje,
 - b) rate kredita odobrene za rješavanje stambenog statusa,
 - c) izdatci za poljoprivredno dobro od kojeg se izdržava,
 - d) nužni troškovi života podnositelja zahtjeva i članova njegovog obiteljskog kućanstva, kao što su ishrana, redovito školovanje, komunalne usluge, zdravstvene usluge, ogrjev i drugo.

Članak 13.

(Utvrđivanje podobnosti za pravnu pomoć na temelju prihoda)

- (1) Prianja koja se smatraju prihodom jesu primanja ostvarena na temelju plaće, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava i prometa imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i drugih primanja propisanih zakonom o porezu na dohodak i dobit, koje podnositelj zahtjeva i članovi njegovog obiteljskog kućanstva primaju u periodu od šest mjeseci prije mjeseca u kojem je zahtjev podnesen.

(2) Prihodima iz stavka (1) ovog članka smatraju se i izvanredni prihodi i imovina, koja uključuje nasljedstvo, darove, otpremnine, nagrade i druge prihode koje je primio podnositelj zahtjeva ili član njegovog obiteljskog kućanstva barem jednom u periodu od šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva.

(3) Prilikom utvrđivanja podobnosti za pravnu pomoć na temelju financijskog kriterija neće se uzimati u obzir prihod i imovina onih članova obiteljskog kućanstva koji su u postupku za koji je podnesen zahtjev za pravnu pomoć, protivna stranka podnositelju zahtjeva.

Članak 14.

(Djelomična naknada troškova postupka)

(1) Temelj za ostvarivanje prava na pravnu pomoć dobiva se kad se od ukupnog prihoda oduzmu izdatci i obveze koje je podnositelj zahtjeva imao i ako se utvrdi da obveze premašuju ukupne prihode, ili prihodi neznatno premašuju obveze, smatra se da je podnositelj zahtjeva osoba lošeg imovinskog stanja i da joj je potrebna pomoć.

(2) Kada podnositelj zahtjeva ima na raspolaganju određena sredstva koja se mogu koristiti tijekom postupka, ali su nedovoljna za plaćanje troškova postupka, a posebice troškova zastupanja, ovlašteno tijelo može odrediti iznos naknade koju će ta osoba platiti za troškove postupka.

Članak 15.

(Kriterij očigledne neutemeljenosti)

Pravna pomoć neće se odobriti podnositelju zahtjeva:

- a) ako se iz samog zahtjeva, dokaza i činjenica na kojima se zasniva zahtjev očigledno može zaključiti da je takav zahtjev neutemeljen,
- b) ako se radi o nepotrebnom vođenju postupka,
- c) ako se radi o zlouporabi prava na pravnu pomoć.

Članak 16.

(Kriterij obveznosti po drugim zakonima i međunarodnim konvencijama)

Pravna pomoć pruža se i osobama koje na nju imaju pravo po zakonima *lex specialis* ili po međunarodnim konvencijama koje obvezuju Bosnu i Hercegovinu.

Članak 17.

(Pravo na informacije)

(1) Svaka fizička osoba ima pravo na opće informacije o pravima i obvezama, pravne savjete i pomoć u popunjavanju formulara .

(2) Pravnu pomoć iz stavka (1) ovog članka dužni su pružiti svi subjekti pravne pomoći sukladno ovom zakonu o čemu vode evidenciju, ali se ne utvrđuje imovinsko stanje korisnika.

(3) Sudovi, tužiteljstva i druga tijela gonjenja, tijela uprave, pravne osobe s javnim ovlastima i tijela koji su u smislu ovog zakona nadležna za rješavanje zahtjeva za ostvarivanje pravne pomoći, dužni su učiniti dostupnim propisane obrasce i informacije o uvjetima ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć.

Članak 18.

(Zahtjev za pravnu pomoć)

(1) Zahtjev za ostvarivanje prava na pravnu pomoć podnosi se ovlaštenim tijelima, na propisanom obrascu uz priložene dokaze o ispunjavanju uvjeta za pravnu pomoć.

(2) Podnositelj zahtjeva odgovara za točnost podataka iz stavka (1) ovog članka.

Članak 19.

(Rješenje o pravu na pravnu pomoć)

(1) O pravu na pravnu pomoć odlučuje ovlašteno tijelo rješenjem bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(2) Ako se rješenje donosi za pravnu stvar u kojoj podnosilac zahtjeva ne bi, uslijed roka iz stavka (1) ovog članka, mogao ostvariti pravo koje je predmet postupka, rješenje se donosi odmah, a najkasnije u roku koji podnositelju zahtjeva omogućava blagovremeno poduzimanje radnje za ostvarenje prava.

(3) Rješenje o odobrenoj pravnoj pomoći važi do okončanja postupka.

(4) Za postupke po izvanrednim pravnim lijekovima i za postupke pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine, Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, Ustavnim sudom Republike Srpske i pred Europskim sudom za ljudska prava, donosi se posebno rješenje.

Članak 20.

(Žalba)

(1) Protiv rješenja kojim se odbija zahtjev za pravnu pomoć, podnositelj zahtjeva ima pravo uložiti žalbu u roku od 8 dana od prijema rješenja.

(2) O žalbi odlučuje ovlašteno tijelo sukladno članku 37. stavak (2) i stavak (3) ovog zakona ili tijelo ustanovljeno zakonom Federacije Bosne i Hercegovine i zakonima županija Federacije Bosne Hercegovine, zakonom Republike Srpske i zakonom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

(3) U postupku za ostvarivanje prava na pravnu pomoć po ovom zakonu ne plaćaju se administrativne pristojbe.

Članak 21.

(Plaćanje troškova)

Kada je korisnik pravne pomoći potpuno ili djelomično uspio s tužbenim zahtjevom kojim mu se dosuđuje neka imovina ili prihod, osim imovine i prihoda koji se prema odredbama ovog zakona izuzimaju, isti je dužan ovlaštenom tijelu platiti iznos naplaćenih troškova postupka.

Članak 22.

(Pravna pomoć za izgubljeni spor)

Kada korisnik pravne pomoći izgubi spor za čije vođenje mu je odobrena pravna pomoć, isti nije dužan nadoknaditi troškove pravne pomoći.

Članak 23.

(Obveza vraćanja sredstava za pruženu pravnu pomoć)

Obveza vraćanja sredstava postoji samo u slučaju kada se tijekom postupka utvrdi da su se financijske prilike korisnika ili članova njegovog obiteljskog kućanstva bitno izmijenile, tako da je isti u mogućnosti potpuno ili djelomično vratiti beskamratne troškove za pruženu pravnu pomoć (kao npr. nasljedstvo, dar, promjena posla, dobitak u igrama na sreću), o čemu se donosi posebno rješenje.

DIO PETI

SUBJEKTI OVLAŠTENI ZA PRUŽANJE PRAVNE POMOĆI

Članak 24.

(Subjekti za pružanje pravne pomoći)

(1) Pravnu pomoć mogu pružati:

- a) institucijska tijela (uredi, zavodi, centri za pravnu pomoć) koje formiraju nadležna tijela za provođenje ovog zakona,
- b) Odvjetnička komora Federacije Bosne i Hercegovine i Odvjetnička komora Republike Srpske,
- c) nevladine organizacije (NVO) na način i pod uvjetima predviđenim ovim zakonom.

(2) Svi pružatelji pravne pomoći mogu davati opće pravne informacije o pravima i obvezama, pružati pomoć u popunjavanju formulara i jednostavnijih zahtjeva, davati pravne savjete, pružati pomoć u sastavljanju pismena, te vršiti zastupanje pred tijelima uprave i institucijama i u postupku medijacije.

(3) Pružatelji pravne pomoći pružaju pravnu pomoć uz naknadu osim kod davanja općih pravnih informacija.

Članak 25.

(Pravo zastupanja)

(1) Pravo zastupanja na sudovima u kaznenom postupku u dijelu u kojem se pravo na obranu osigurava postavljanjem branitelja zbog slabog imovinskog stanja osumnjičenog ili optuženog imaju pružatelji pravne pomoći koji su ovlašteni da se sukladno odredbama procesnih zakona u Bosni i Hercegovini mogu pojavljivati kao puni procesni punomoćnici u postupcima u kojima se ostvaruje pravo na pravnu pomoć.

(2) Pravo zastupanja na sudovima u upravnim sporovima, prekršajnom, parničnom, izvanparničnom i izvršnom postupku imaju:

a) odvjetnici - članovi Odvjetničke komore Federacije Bosne i Hercegovine i Odvjetničke komore Republike Srpske,

b) uposleni u institucijskim tijelima i nevladine organizacije pod uvjetom da su ti uposleni:

- diplomirani pravnici,
- da imaju položen pravosudni ispit,
- da imaju najmanje dvije godine radnog iskustva na pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita.

DIO ŠESTI

INSTITUCIJSKO UPRAVLJANJE SUSTAVOM PRAVNE POMOĆI

Članak 26.

(Institucijsko upravljanje)

(1) Radi povećanja efikasnosti u provođenju ovog zakona i utvrđivanja jedinstvenog institucijskog upravljanja sustavom pravne pomoći u Bosni i Hercegovini imenuje se Odbor za upravljanje pravnom pomoći u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Odbor).

(2) Odbor je neovisno tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine s nadležnostima utvrđenim ovim zakonom i Poslovníkom o radu.

Članak 27.

(Odbor za pravnu pomoć)

(1) Odbor ima ukupno devet članova, a čine ga po jedan zastupnik i to:

- a) Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine,
- b) Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine,
- c) Ministarstva za ljudska prava i raseljene osobe Bosne i Hercegovine,
- d) Odvjetničke komore Federacije Bosne i Hercegovine,
- e) Odvjetničke komore Republike Srpske,
- f) Federalnog ministarstva pravde Federacije Bosne i Hercegovine,
- g) Ministarstva pravde Republike Srpske,
- h) Pravosudnog povjerenstva Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine,
- i) Zastupnik nevladinih organizacija (NVO).

(2) Odbor imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na prijedlog Vijeća ministara na period od četiri godine.

(3) Vijeće ministara utvrđuje svoj prijedlog na temelju prethodno pribavljenih prijedloga od strane tijela iz stavka (1) članka.

(4) Odbor donosi poslovnik o radu koji usvaja Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 28.
(Ovlast Odbora)

Ovlast Odbora za pravnu pomoć je:

- a) uspostavljanje i vođenje politike pravne pomoći,
- b) koordinacija i harmonizacija sustava pravne pomoći u Bosni i Hercegovini i razvitak međusobnih odnosa i suradnja ovlaštenih tijela za pružanje pravne pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine i županijama Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine,
- c) verifikacija svih lista pružatelja pravne pomoći,
- d) utvrđivanje prijedloga jedinstvenih tarifa za pruženu pravnu pomoć uz prethodnu suglasnost ovlaštenih tijela Federacije Bosne i Hercegovine i županija Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine,
- e) odlučivanje o dodjeli pravne pomoći u izričitoj ovlasti Bosne i Hercegovine,
- f) davanje informacija, objavljivanje publikacija, uređivanje web-stranice,
- g) međunarodno predstavljanje sustava pravne pomoći u Bosni i Hercegovini,
- h) uspostavljanje standarda za kvalitetno pružanje pravne pomoći,
- i) planiranje i predlaganje proračuna za ostvarivanje pravne pomoći iz ovlasti Odbora.

DIO SEDMI
FINANCIRANJE PRAVNE POMOĆI

Članak 29.
(Financiranje pravne pomoći)

(1) Sredstva za organiziranje i pružanje pravne pomoći osiguravaju se u proračunima iz kojih se financira ovlašteno tijelo za pružanje pravne pomoći, a na razini Bosne i Hercegovine osiguravaju se u Proračunu Bosne i Hercegovine.

(2) Vijeće ministara na prijedlog Odbora donosi jedinstvenu tarifu za pružanje pravne pomoći u Bosni i Hercegovini.

DIO OSMI
DODJELJIVANJE PRAVNE POMOĆI
U PREKOGRANIČNIM SPOROVIMA

Članak 30.

(Dodjeljivanje pravne pomoći u prekograničnim sporovima)

(1) Odredbe ovog zakona primjenjivat će se i u dodjeljivanju pravne pomoći u prekograničnim sporovima, a sukladno s međunarodnim obvezama Bosne i Hercegovine.

(2) Odbor ima isključivu ovlast odlučivati o dodjeli pravne pomoći u prekograničnim sporovima.

DIO DEVETI KONTROLA KVALITETA PRUŽANJA PRAVNE POMOĆI

Članak 31.

(Kontrola pružanja pravne pomoći)

(1) Kontrolu načina rada i kvaliteta pružanja pravne pomoći vrše Odbor i ovlaštena tijela Federacije Bosne i Hercegovine i županija Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

(2) Nadzor nad savjesnim i stručnim pružanjem pravne pomoći obavljaju po službenoj dužnosti tijela pred kojima se vodi postupak u kojem stranka ostvaruje pravo na pravnu pomoć.

(3) Ako tijelo pred kojim se vodi postupak utvrdi da je pravna pomoć pružena nesavjesno ili nestručno, sastavit će o tome službenu zabilješku u spisu i upozoriti na tu okolnost pružatelja pravne pomoći, korisnika pravne pomoći i tijela koje je odobrilo pravnu pomoć.

DIO DESETI NADZOR NAD PROVOĐENJEM ZAKONA

Članak 32.

(Nadzor)

Nadzor nad provođenjem ovog zakona vrši Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

Članak 33.

(Provođenje)

(1) Odbor podnosi jednom godišnje izvješće o svom radu Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, s prijedlogom mjera za unapređenje sustava upravljanja i pružanja pravne pomoći u Bosni i Hercegovini.

(2) Godišnje izvješće o radu i utrošenim sredstvima Odbor dostavlja prethodno Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na razmatranje.

(3) Godišnje izvješće iz prethodnog stavka Vijeće ministara Bosne i Hercegovine sa svojim mišljenjem dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine na usvajanje.

DIO JEDANAESTI PRUŽANJE PRAVNE POMOĆI NA RAZINI BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 34.

(Zahtjev i prilozi)

(1) Zahtjev za ostvarivanje prava na pravnu pomoć iz ovlasti Bosne i Hercegovine podnosi se Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo pravde) na propisanom obrascu.

(2) Podnositelj zahtjeva prilaže dokaz o ispunjenosti kriterija iz članka 11. ovog zakona.

(3) Podnositelj zahtjeva obvezno prilaže svoju pisanu izjavu i pisanu izjavu punoljetnih članova njegovog kućanstva o imovinskom stanju, te svoju pisanu izjavu i pisanu izjavu punoljetnih članova njegovog kućanstva o dopuštanju uvida u sve podatke o imovini, dohotku i rashodima.

(4) Za točnost podataka navedenih u zahtjevu podnositelj odgovara materijalno i kazнено.

(5) Stranci pod supsidijarnom zaštitom i privremenom zaštitom i žrtve trgovine ljudima uz zahtjev prilažu potvrdu ovlaštenog tijela o svom statusu.

Članak 35.

(Provjera podataka)

(1) Ministarstvo pravde će prema vlastitoj procjeni provjeriti činjenice navedene u izjavi o imovinskom stanju podnositelja zahtjeva, a uvijek kada to zatraži ovlašteni sud, tužiteljstvo ili drugo tijelo gonjenja, upravno tijelo, osoba koja vodi postupak kao i osoba koja ima pravni interes.

(2) Na zahtjev Ministarstva pravde ovlaštena tijela i pravne osobe dužni su dostaviti podatke kojim raspolažu ili vode evidenciju o činjenicama navedenim u izjavi o imovinskom stanju podnositelja zahtjeva.

Članak 36.

(Odobranje pravne pomoći)

(1) Ministarstvo pravde odlučuje o pravu na pravnu pomoć po odredbama ovog zakona.

(2) Ministarstvo pravde podnositelju zahtjeva uz rješenje o odobrenoj pravnoj pomoći izdaje uputnicu, kojom se određuje vrsta i oblik pomoći koji se odobravaju i u kojoj navodi subjekta koji će pružiti pravnu pomoć, a koga odabere korisnik s liste pružatelja pravne pomoći .

Članak 37.

(Odbijanje zahtjeva)

(1) Kada Ministarstvo pravde utvrdi da podnositelj zahtjeva ne ispunjava uvjete za odobranje prava na pravnu pomoć, donosi rješenje kojim se zahtjev odbija.

(2) Protiv rješenja iz stavka (1) ovog članka podnositelj zahtjeva može u roku od 8 dana od dana dostave rješenja podnijeti žalbu Odboru za pravnu pomoć, koji je dužan po žalbi odlučiti u roku od 8 dana od dana prijema žalbe.

(3) Protiv rješenja Odbora, kojim je žalba odbijena, može se pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine.

Članak 38.
(Uputnica)

- (1) Obrazac uputnice i način vođenja evidencije o izdanim uputnicama propisuje ministar pravde.
- (2) Pružatelj pravne pomoći dužan je Ministarstvu pravde vratiti popunjenu uputnicu nakon pružene pravne pomoći uz koju prilaže račune i dokaze za nastale troškove.
- (3) Ako se zahtjev odnosi na sudski postupak davatelj pravne pomoći će uz zahtjev priložiti presliku sudske odluke.
- (4) Ministarstvo pravde će nakon pružene pravne pomoći provesti obračun i obaviti isplatu ukupnih troškova pravne pomoći po tarifi iz članka 28. točka d) ovog zakona.

Članak 39.
(Pružanje pravne pomoći od strane Ministarstva pravde)

- (1) Ministarstvo pravde može davati opće pravne informacije o pravima i obvezama, pružati pomoć u popunjavanju formulara i jednostavnijih zahtjeva i davati pravne savjete.
- (2) O pravnoj pomoći iz stavka (1) ovog članka vodi se evidencija, ali se ne utvrđuje imovinsko stanje korisnika.

Članak 40.
(Način organiziranja pravne pomoći)

Način organiziranja pravne pomoći iz ovlasti Bosne i Hercegovine, broj uposlenih i unutarnje ustrojstvo i sistematizacija radnih mjesta uređuje se pravilnikom koji donosi ministar pravde uz suglasnost Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 41.
(Uloga Ministarstva pravde u Odboru)

- (1) Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine imenuje zastupnika za rad u Odboru.
- (2) Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine usklađuje rad i pruža tehničku pomoć za vođenje administrativnih i sličnih poslova za potrebe Odbora.

Članak 42.
(Podzakonski akti)

- (1) Obrazac zahtjeva za ostvarivanje prava na pravnu pomoć, obrazac izjave o imovinskom stanju, obrazac izjave o dopuštanju uvida u podatke o imovini i obrazac uputnice propisuje ministar pravde u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Pravilnik o načinu vođenja evidencije o izdanim uputnicama propisuje ministar pravde u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**DIO DVANAESTI
PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

Članak 43.

(Propisivanje prava na besplatnu pravnu pomoć)

Sukladno odredbama ovog zakona Federacija Bosne i Hercegovine i županije u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine donijet će svoje zakone o uspostavljanju sustava besplatne pravne pomoći, odnosno uskladiti postojeće propise s odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 44.

(Imenovanje Odbora)

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine će u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona imenovati članove Odbora.

Članak 45.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine».

PS BiH broj _____
S a r a j e v o, _____ 2008. godine

PREDSJEDATELJ

***Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH***

PREDSJEDATELJ

***Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH***

O B R A Z L O Ž E N J E

I - USTAVNO-PRAVNI TEMELJ

Ustavni temelj za donošenje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, sadržan je u članku IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine prema kojem je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ovlaštena za donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva ili za obnašanje funkcija Skupštine Bosne i Hercegovine po Ustavu, kao i članku II. 3. e) kojim se jamči pravo na pošteno saslušanje u građanskim i kaznenim predmetima, i druga prava u svezi s kaznenim postupkom.

II - RAZLOZI ZA UVOĐENJE PROPISA

Zakonodavni dio reforme u pravosuđu postavio je znatno šire nego ranije pravo siromašnog osumnjičenog, odnosno optuženog da ima branitelja tako da po tom temelju može zahtijevati branitelja tijekom cijelog kaznenog postupka i to za sva djela "ako to zahtijevaju interesi pravde".

Zakoni o kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini predviđaju «postavljanje branitelja zbog slabog imovinskog stanja» kad ne postoje uvjeti za obveznu obranu, a postupak se vodi za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna ili kada to zahtijevaju interesi pravičnosti bez obzira na propisanu kaznu, osumnjičenom, odnosno optuženom gdje će se na njegov zahtjev, postaviti branitelj, ako prema svom imovinskom stanju ne može snositi troškove obrane.

Članak 6. stavak 3. točka c) EKLJP zahtijeva da pravna pomoć optuženom bude osigurana besplatno, ukoliko on nema dovoljno sredstava da je plati i kada interesi pravde to zahtijevaju. Prvi uvjet je da optuženi nema sredstava da plati branitelja, a drugi da to interesi pravde zahtijevaju. Test da li optuženi ima sredstava je potpuno jasan. Međutim, interesi pravde u obzir uzimaju ozbiljnost izvršenog kaznenog djela, potencijalnu kaznu koja može biti izrečena i složenost predmeta.

Temeljni uvjeti koji opravdavaju institut obvezne obrane u slučaju teških kaznenih djela, mogu steći i u odnosu na osumnjičenog, odnosno optuženog koji odgovara za lakša kaznena djela od onih koji pretpostavljaju obveznu obranu. Zbog toga je zakon predvidio mogućnost postavljanja branitelja i u drugim opravdanim slučajevima, i to: a) da se postupak vodi za kazneno djelo za koje je predviđena (propisana) kazna zatvora tri godine ili teža; b) kada to zahtijevaju interesi pravičnosti, bez obzira na propisanu kaznu; c) da osumnjičeni, odnosno optuženi ne može prema svom imovinskom stanju snositi troškove obrane; d) da osumnjičeni, odnosno optuženi podnese zahtjev. Pri ocjeni je li situacija osumnjičenog, odnosno optuženog takva, u obzir se uzimaju njihovi prihodi i rashodi i visina troškova obrane koji su u izgledu. Osumnjičeni, odnosno optuženi treba pružiti odgovarajuće podatke o svom imovinskom stanju (imovini i приходima), osobama koje izdržava i dokaze o tome. Cilj je ovih odredbi da se osumnjičeni, odnosno optuženi koji nema sredstava za plaćanje branitelja, ne dovede, samo zbog toga, u nepovoljniji položaj od imućnijeg osumnjičenog, odnosno optuženog, ali samo pod određenim uvjetima. To pravo, međutim, nije apsolutno, nego se čini ovisnim i o tome «zahtijevaju li to interesi

pravičnosti». Postojanje tih interesa jeste *quaestio facti*, o čemu odlučuje sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno predsjednik vijeća. «Interesi pravičnosti» mogu postojati, prije svega, u specifičnostima kaznenog djela koje je predmet optužbe, zatim u ličnosti osumnjičenog, odnosno optuženog, sredini u kojoj je kazneno djelo učinjeno, broju osumnjičenih, odnosno optuženih, pravnim pitanjima koje treba riješiti i sl. Sud nema posebnu obvezu upozorenja osumnjičenog, odnosno optuženog na pravo postavljanja branitelja o trošku proračuna.

Ovim zakonom nije prošireno ovo pravo nego postavljeno sukladno članak 6. stavak 3. točka c) EKLJP koji zahtijeva da pravna pomoć optuženom bude osigurana besplatno, ukoliko on nema dovoljno sredstava da je plati. Kako jedino sud može utvrditi postoje li razlozi pravičnosti, i to po slobodnoj ocjeni, u ovisnosti o specifičnostima svakog pojedinog slučaja, ovim zakonom pravo na pravnu pomoć omogućit će se ispunjavanjem samo temeljnog kriterija, odnosno slabog imovinskog stanja. Nesporno je da se ovim zakonom niti mogu, a niti mijenjaju postulati utvrđeni u kaznenom zakonodavstvu.

Međutim u "nekaznenim" postupcima u ostvarivanju pravne zaštite nisu, ali je nužno otkriti prepreke koje onemogućavaju ili otežavaju jednak pristup sudu i pravdi svim građanima.

Sukladno ovim zakonima troškovi odvjetnika u BiH su mnogo veći zbog povećanog broja njihovih obveza. Za mali broj "bogatih" stranaka ovo ne predstavlja problem. One mogu jednostavno i lako "platiti" svoje odvjetnike iz osobnih fondova. Međutim, mnogi neće biti u mogućnosti sebi platiti pomoć. Praksa je većine država da ima "urede" koji se bave pružanjem besplatne pravne pomoći siromašnim strankama. Sličan zakon je usvojen u Distriktu Brčko BiH, Zeničko-dobojskom kantonu... Utemeljen je ured za pravnu pomoć Distrikta Brčko, što ukazuje na potrebu usvajanja ovog instituta i u ostalom dijelu BiH, a pripremljen je prijedlog zakona iz ove oblasti u Republici Srpskoj i Tuzlanskom kantonu.

Iako Ustav Bosne i Hercegovine i ostali relevantni međunarodni dokumenti predviđaju pravo na pošteno saslušanje i u građanskim i kaznenim slučajevima i jamče jednak pristup pravdi bez diskriminacije, pravna pomoć u BiH u građanskim slučajevima gotovo da ne postoji, ili je svedena na najmanju zajamčenu mjeru. Ona se uglavnom odnosi na oslobađanje siromašnih ljudi od plaćanja troškova postupka ili sudskih pristojbi, ali nema cjelovitog državnog mehanizma za pravnu pomoć. Jasno je da postoji veliki broj ljudi u BiH koji nemaju pristup sudovima zbog siromaštva. BiH zakoni u građanskim stvarima ne sadrže odredbe za pravnu pomoć. U nekim slučajevima po entitetskim zakonima o građanskom postupku sud može postaviti privremenog zastupnika po službenoj dužnosti za optuženog. Ipak, ovo imenovanje se ne smatra pravnom pomoći nego više pravnim nadomještanjem za stranku za koju je neophodna održati sudski postupak.

Naime, zakonodavna analiza otkriva postojanje ozbiljnih nedostataka u provođenju pravne pomoći u građanskim postupcima.

Sukladno navedenom, a i zahtjevu stvarne ravnopravnosti u ostvarivanju pravne zaštite javlja se nužnim uvođenje instituta za pružanje pravne pomoći u građanskim stvarima stranaka slabog imovinskog stanja.

Razvijanje sustava i strukture održivog pravnog savjetovanja i besplatne pravne pomoći u građanskim stvarima u BiH s odgovarajućim prijedlogom zakonskog rješenja u ovoj oblasti, postavlja jedan od zahtjeva Vijeća Evrope i obvezu koju je BiH prihvatila kao nužnu u oblasti reforme pravosuđa.

Jednakost u postupanju podrazumijeva da se svakoj strani mora dati razumna prigoda da predstavi svoj slučaj - uključujući i svoje obveze - pod uvjetima koji je u značajnoj mjeri ne stavljaju u nepovoljan položaj "*vis-a-vis*" protustranke. Naime, neminovna je pravedna usklađenost između strana, ali ne samo u tehničkom smislu, što opravdava razlog da se "neuka", a siromašna stranka izjednači sa strankom kojoj ne treba pravna pomoć ili sama može snijeti troškove za pravnu pomoć. Pravo na pristup sudu podrazumijeva i "da su strane dovoljno obaviještene", kako bi zahtjev siromašne neuke stranke bio utemeljen. Nadalje, ovo pravo obuhvaća i mogućnost provjere odluka određenih drugih tijela.

Radi navedenog, a u okviru reforme zakonodavstva u oblasti pravosuđa potrebno je obezbijediti uvjete za kvalificirane, finansijski opravdane i održive usluge besplatne pravne pomoći u građanskim predmetima za socijalno ugrožene kategorije stanovništva, koje će biti pružene od strane kvalitetnih pravnih stručnjaka ili odvjetnika.

Pružatelji pravne pomoći su pravne osobe i institucijska tijela, koja su ovlaštena da se, sukladno odredbama procesnih zakona u Bosni i Hercegovini, mogu pojavljivati kao puni procesni punomoćnici u svim postupcima u kojima se ostvaruje pravo na pravnu pomoć.

Poboljšanje pristupa pravdi u BiH je rezultat predloženih zakonskih rješenja, a ista predstavljaju daljnji korak i novi kvalitet u razvoju i jamstvu jačanja vladavine prava.

III - USKLAĐENOST PROPISA S EUROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Europski standardi zahtijevaju da svatko tijekom odlučivanja o njegovom građanskom pravu i obvezi ima pravo na pravedno suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim zakonom ustanovljenim sudom. Član 6. EKJP jamči pravo na pravedno suđenje, ali ne propisuje pravila, odnosno to se treba regulirati prije svega domaćim zakonom.

Međutim, sukladno praksi Suda iz Strasbourga, koji se poziva na članak 6. EKLJ posebice se garantira pravo na besplatnu pravnu pomoć, ali tijela Konvencije ističu da učinkovito pravo na pristup sudu može zahtijevati dodjelu pravne pomoći koju je potrebno ugraditi u državno zakonodavstvo.

Odredbe Konvencije reguliraju oblast "prava na pravedno suđenje" i "jednak pristup pravdi", što obvezuje sve države članice, ali svaka od njih individualno uređuje ovu oblast, na način koji odgovara njenom ustavnom sustavu, državnom ustroju i sl.

IV - PROVEDBENI MEHANIZMI I OSIGURAVANJE POŠTIVANJA PROPISA

Provedba ovog zakona osigurana je kroz postojanje državnih pravosudnih tijela, kao i ovlaštenog tijela za pružanje pravne pomoći sukladno ovom zakonu, odnosno ustanovljenog tijela čije se ovlasti sastoje u obvezi pružanja pravne pomoći korisnicima, u obujmu i oblicima predviđenim zakonom.

Pravna pomoć je osobno pravo i važi samo za stranku kojoj je priznato i samo za postupak koji je priznat. Pravo na pravnu pomoć nije konačno čime bi u cijelosti stranka bila oslobođena obveza, jer se predviđaju i iznimke kada je stranka dužna nadoknaditi troškove. Besplatnu pravnu pomoć može dobiti samo fizička, a ne i pravna osoba. Ovo pravo mogu ostvariti stranke koje bi plaćanjem ovakvih usluga znatno umanjile sredstva iz kojih se izdržava stranka i članovi njene obitelji.

U Prijedlogu zakona određen je pojam i pravni status osoba prema kojim postoji obveza države. Dakle, stručna pomoć će se pružiti nakon brižljive ocjene okolnosti iz kojih proizlazi pravo na besplatnu pravnu pomoć.

Stranka koja želi ostvariti svoje pravo podnosi zahtjev i dokaze o imovinskom stanju sebe i članova svoje obitelji. Stranka se oslobađa od plaćanja stvarnih izdataka i nagrade koju bi inače platila izabranom odvjetniku.

Nadzor nad provedbom ovog zakona vrši Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine. Naime, Odbor za pravnu pomoć Bosne i Hercegovine Izvješće o svom radu dostavlja prethodno Vijeću ministara na razmatranje, a zatim Vijeće ministara sa svojim mišljenjem dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine na usvajanje.

V - KONZULTACIJE

Sličan zakon je usvojen u Distriktu Brčko BiH. Utemeljen je ured za pravnu pomoć Distrikta Brčko BiH, kao i u Zeničko-dobojskom kantonu, a pripremljen je i očekuje se postupak donošenja zakona u Republici Srpskoj i Tuzlanskom kantonu. Suglasni su praksa i standardi mnogih europskih zemalja, kao i pripreme za uvođenje instituta besplatne pravne pomoći u zemljama okruženja. U iznalaženju i usuglašavanju najpovoljnijih zakonskih rješenja sudjelovali su predstavnici izvršne i sudske vlasti svih razina u Bosni i Hercegovini, a veliku kako savjetodavnu tako i tehničku potporu pružili su predstavnici međunarodnih organizacija, te predstavnici nevladinog sektora. Sukladno Pravilima za konzultacije, Prijedlog zakona je bio dostupan javnosti putem web-stranice Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine. Tom prigodom opravdane primjedbe, koje su ugrađene u tekst zakona dostavio je Ured za pravnu pomoć Distrikta Brčko, OSCE, Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-Dobojske županije, i udruženje NVO „Vaša prava“. Prispjeli prijedlozi su prihvaćeni i uveliko su doprinijeli poboljšanju teksta zakona.

VI - REVIZIJA POSTOJEĆIH PROPISA

Prijedlogom zakona omogućuje se ispunjenje obveza, koje je BiH preuzela pristupanjem EKLJ, što je ugrađeno i u Ustav BiH. S obzirom na to da je Konvencija međunarodno multilateralni ugovor, ne može se očekivati da će se, osim u izuzetnom slučaju, njene odredbe mijenjati. Samim tim su i obveze BiH za predloženim zakonskim odredbama trajnog karaktera.

Nadalje, donošenje i primjena ovog zakona ne zahtijeva izmjene postojećih propisa. Međutim, sukladno odredbama ovog zakona Federacija Bosne i Hercegovine i županije u Federaciji Bosne i Hercegovine Republike Srpske i Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine donijet će svoje zakone o uspostavljanju sustava besplatne pravne pomoći, odnosno uskladiti postojeće propise s odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

VII - FINACIJSKA SREDSTVA ZA PROVOĐENJE PROPISA

Za besplatnu pravnu pomoć u kaznenim stvarima, onako kako je predviđa Zakon, neće biti potrebna dodatna sredstva, jer se ta sredstva sada isplaćuju iz proračuna Suda BiH, odnosno Proračuna BiH.

Za provođenje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći i to samo u dijelu koji se odnosi na građanske stvari i ostalih zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u prvoj godini primjene zakona, bit će potrebna ukupna sredstva od 5.043.558 KM.

Pregled ukupno potrebnih sredstava, na temelju teritorijske pripadnosti za besplatnu pravnu pomoć iz građanskih stvari je:

Rashodi BiH	626.210
Rashodi F BiH	2.513.505
Rashodi RS	1.351.448
Rashodi DB	552.395

BiH će organizirati, sukladno prijedlozima, pružanje tzv. „male“ pravne pomoći u okviru Ministarstva pravde, a ostalu pravnu pomoć pružit će pružatelji pravne pomoći s liste koju će utvrditi Odbor, a koji su utvrđeni ovim zakonom.

Konačno, BiH će u prvoj godini primjene zakona biti dužna osigurati ukupno 626.210 KM. Podrazumijeva se da se određene uštede mogu postići, ako se iz drugih izvora osiguraju sredstva. Naprimjer, novčana sredstva se mogu osigurati od donatora, oprema od proračunskih korisnika BiH ili lokalnih zajednica, itd.

Proračun potrebnih finansijskih sredstava za provođenje ovog Zakona u dijelu koji se odnosi na građanske postupke sačinio je znalac finansijske struke gospodin Žarko Mionić, te se stručna pismena analiza dostavlja u privitku i čini sastavni dio obrazloženja.

POTREBNA SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA O BESPLATNOJ PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM STVARIMA

1. UVOD

Za provođenje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu Zakon), te odgovarajućih zakona u entitetima i Distriktu Brčko nužno je osigurati finansijska sredstva.

Zakonom je propisano da se sredstva za organiziranje i pružanje pravne pomoći na razini Bosne i Hercegovine osiguravaju u Proračunu Bosne i Hercegovine. Na temelju prednjega, a poštujući proračunsku strukturu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH), te da je Zakonom propisano da sukladno odredbama navedenog zakona, Federacija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBiH), Republika Srpska (u daljnjem tekstu: RS) i Distrikt Brčko Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: DB) svojim zakonima uspostavljaju sustav pravne pomoći, bit će potrebno da i FBiH, RS i DB osiguraju sredstva u svojim proračunima.

2. STATISTIČKI PODATCI, OSTALI PODATCI I ISKUSTVA DRUGIH

2.1. Statistički podatci

S ciljem što točnije procjene potrebnih sredstava za sagledavanje finansijskog učinka primjene Zakona i ostalih zakona, prikupljeni su i odgovarajući statistički podatci.

U Tablici broj 1 navedeni su prikupljeni statistički podatci, kao i izvori podataka.

TABLICA BROJ 1

R.br.	Opis	BiH	FBiH	RS	DB
1	2	3	4	5	6
1.	Broj stanovnika	-	2.848.000	1.471.529	80.000-100.000 slobodna procjena
2.	Broj umirovljenika	-	310.475	191.804	Uključeno u entitetske cifre
3.	Broj neuposlenih osoba	-	350.187	151.599	5.989
4.	Broj korisnika socijalne skrbi	-	102.921	41.954	746
5.	Broj azilanata	3.333	-	-	-
6.	Ukupno (r. br. 2 do r. br. 5)	3.333	763.583	385.357	-
7.	Relativni odnos	-	26,81	26,19	-

	potencijalno ugroženog stanovništva u %				
8.	Broj uposlenih (prosjeak u 2005. godini)	505.452	388.418	117.034	8.263
9.	Prosječne neto plaće u 2005. godini (u KM)	538	558	465	671

Izvori podataka:

- 1) Državna agencija za statistiku <http://www.bhas.ba/Files/statistika-bih.htm>
- 2) Dopis Federalnog Ministarstva rada i socijalne politike, broj 03-, od 24.04.2006. godine,
- 3) Dopis Republičkog Zavoda za statistiku Republike Srpske, broj: 857-1/06 od 08.06.2006.,
- 4) Dopis Biroa za upošljavanje Distrikta Brčko od 19.04.2006. godine,
- 5) Dopis Federalnog Ministarstva rada i socijalne politike, broj: 05-35/7-636/06 od 27.04.2006., i
- 6) Priopćenja Federalnog Zavoda za statistiku, Republičkog Zavoda za statistiku Republike Srpske i Centra za socijalni rad Distrikta Brčko.

2.2. Ostali podatci i iskustva drugih

Pored prikupljenih statističkih podataka za potrebe procjene potrebnih sredstava korišteni su i podatci iz drugih izvora.

2.2.1. Za potrebe procjene potrebnih sredstava za primjenu Zakona i ostalih zakona, korištena su i iskustva DB. Naime, DB ima uspostavljen Ured za pravnu pomoć, koji je u 2005. godini zastupao osobe lošeg imovinskog stanja u kaznenom postupku, u parničnom, izvanparničnom i drugim postupcima. Prije toga svakako treba navesti da DB ima povoljniju ekonomsku poziciju od ostalih proračunskih cjelina u BiH, da ima povoljniji odnos uposlenih i neuposlenih osoba i da ima relativno malen teritorij koji mora pokriti postupcima po ovom zakonu.

Ured za pravnu pomoć je tijelima DB podnio Izvješće o radu za razdoblje od 01.01. do 31.12.2005. godine, broj Ku-22/06 od 15.03.2006. godine, gdje je, između ostalog, navedeno:

- da je ured imao 12 uposlenih (od čega 1 ravnatelj i 5 odvjetnika),
- da je u parničnim postupcima zastupano 127 predmeta,
- da je u izvršnim predmetima zastupano u 29 predmeta,
- da je u izvanparnici zastupano 10 predmeta,
- da je pruženo 2.116 usmenih pravnih savjeta i
- da je obavljeno 1.602 zastupanja na sudu, od čega u kaznenim i parničnim stvarima 485, a u ostalim predmetima 1.117.

2.2.2. Za potrebe procjene potrebnih sredstava za primjenu Zakona i ostalih zakona, korištena su i iskustva Republike Slovenije. Naime, iako Republika Slovenija u odnosu na BiH ima:

- daleko povoljniju ekonomsku poziciju,
- daleko povoljniji apsolutni i relativni odnos uposlenih i umirovljenika,

- nema kategorije prognanog i raseljenog stanovništva i
 - ima možda približno isti broj azilanata,
- ipak je moguće koristiti određene podatke u svrhu procjene.

Tu se prije svega misli na porast broja korisnika besplatne pravne pomoći i broja predmeta u razdoblju od 2001. do 2005. godine, što se vidi iz Tablice broj 2.

TABLICA BROJ 2

God.	Novi predmeti	Predmeti u radu	Riješeni predmeti	Neriješeni predmeti 31.12.
2001.	557	557	291	266
2002.	3.595	3.861	3.300	544
2003.	10.052	10.596	9.909	687
2004.	11.086	11.773	10.741	1.021
2005.	12.215	13.237	12.116	1.121

Izvor podataka: Sukladna statistika

Republika Slovenija je u 2002. godini imala 1.964.036 stanovnika, a u 2003. godini ukupan broj primatelja socijalne pomoći je iznosio 140.063, odnosno 7,13% u odnosu na broj stanovnika. Iz Tablice broj 2 vidi se da je u 2005. godini bilo 12.215 predmeta, što čini 8,72 % u odnosu na broj primatelja socijalne pomoći. Mora se ipak navesti da u ovoj računici nisu uzeti podatci o izravnim djelatnostima pravne pomoći od strane ovlaštenog ministarstva i da je isto u 2005. godini evidentiralo 8.490 pravnih savjeta.

Razumljivo je da se u kasnijoj računici za sve proračunske strukture u BiH uzmu nepovoljnije tendencije od navedenih, čak i u prvoj godini primjene Zakona i ostalih zakona.

Naime, prema odredbama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći Republike Slovenije kriterij za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć je socijalni status, odnosno ugroženost socijalnog statusa klijenta i/ili njegove obitelji troškovima sudskog postupka. Kao kriterij utvrđivanja socijalnog statusa propisan je najniži osobni dohodak po propisima Republike Slovenije, a u iznimnim slučajevima (bolest, obrazovanje djece s posebnim potrebama...) i dvostruki iznos najnižeg osobnog dohotka.

Međutim, kada je riječ o korisnicima socijalne pomoći, njima pripada pravo na besplatnu pravnu pomoć bez utvrđivanja financijskog stanja, odnosno istima pripada pravo na izvanrednu besplatnu pravnu pomoć, što potvrđuje prethodni zaključak u pogledu procjene broja korisnika besplatne pravne pomoći u BiH, odnosno da je učešće ugroženih kategorija stanovništva u ukupnom broju stanovnika u BiH znatno više od istog podatka za Republiku Sloveniju.

Kada je riječ o proceduri ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć, prema odredbama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći Republike Slovenije, zahtjev za ostvarenje prava se predaje ovlaštenom okružnom sudu i ovlaštenim radnim i socijalnim sudovima. Iz prednjeg je vidljivo da je pravo na ostvarenje besplatne pravne pomoći u Sloveniji "spušteno" na najnižu moguću razinu, odnosno neposredno omogućeno budućim klijentima.

Imajući u vidu situaciju u cijeloj BiH, u računici je korišten princip otvaranja centara za besplatnu pravnu pomoć isključivo u sjedištima okružnih sudova (npr. za RS u 5 sjedišta okružnih sudova), uz obvezu centara da u svakoj općini osiguraju dežurstvo po jedan radni dan, a da prostor i pomoćno osoblje osiguraju jedinice lokalne uprave (općine).

2.2.3. Porast broja predmeta u razdoblju od 2001. do 2005. godine, u Republici Sloveniji, svakako je uvjetovao i znatno povećanje sredstava koja su iz proračuna izdvojena s ciljem pružanja besplatne pravne pomoći, tako da je od početnih 150.393 SIT u 2001. godini, u 2005. godini utrošeno 300.109.000 SIT (što iznosi 2.449.349 KM).

Međutim, jedno drugo iskustvo iz Slovenije je zanimljivo. Naime, prilikom planiranja sredstava u proračunu, u prvim godinama primjene zakona, sredstva za besplatnu pravnu pomoć su planirana na razini Vrhovnog suda Slovenije, ali se u 2004. i 2005. godini prešlo na financiranje po sudovima koji pružaju besplatnu pravnu pomoć, s argumentom da su tada ti sudovi više zainteresirani za pravilnu potrošnju i eventualnu uštedu sredstava.

2.2.4. Procjena donošenja, financiranja i primjene Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u Sloveniji pokazuje da se prilikom provođenja istih procedura u BiH, mora povesti računa o sljedećem:

- da se mora obaviti odgovarajuća priprema stanovništva, odnosno budućih klijenata u postupku ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć,
- da se medijska promocija mora usmjeriti prema odgovarajućim strukturama stanovništva,
- da se u prvoj godini primjene Zakona i ostalih zakona moraju voditi sveobuhvatne i točne evidencije o klijentima, predmetima i utrošenim sredstvima, kako bi dobiveni podatci postali istinit temelj za planiranje aktivnosti i sredstava u budućim poslovnim (fiskalnim) godinama,
- da se utvrdi točno mjesto planiranja proračunskih sredstava, kao i analitika rashoda na svim razinama,
- da se svake godine podnose detaljna izvješća o broju danih savjeta, o broju primljenih zahtjeva, o broju odobrenih zahtjeva, o broju riješenih i neriješenih predmeta po vrstama postupaka, o utrošku sredstava i o broju izvršitelja po usvojenoj organizacijskoj strukturi i
- imajući u vidu iskustva Slovenije, možemo očekivati da će, ako stanovništvo BiH bude adekvatno informirano o pravu na besplatnu pravnu pomoć, nakon prve godine implementacije porasti i potražnja za pravnom pomoći.

2.2.5. I pored naprijed navedenog, sredstva za realizaciju Zakona i ostalih zakona o pružanju besplatne pravne pomoći treba planirati na pozicijama Ministarstva pravde BiH, te ministarstvima pravde entiteta i posebnu poziciju u proračunu DB. Dodatni

argument za ovakvo proračunsko rješenje je i donošenje Dokumenta okvirnog proračuna (u daljem tekstu: DOP) uskladno proračunskim propisima BiH, FBiH, RS i DB.

3. UTVRĐIVANJE ZAJEDNIČKIH PARAMETARA

Da bi se stvorile realne i približno iste pozicije svih razina vlasti u BiH u postupku pružanja besplatne pravne pomoći potrebno je izračunati ili na drugi način procijeniti zajedničke parametre. Prema odredbama Zakona zajednički parametri su:

- broj očekivanih predmeta,
- relativni odnosi različitih vrsta postupaka i sporova i
- jedinstvena tarifa (naknada) po vrstama postupaka i sporova.

3.1. Izračunavanje očekivanog broja predmeta

Čini se da je pored naprijed navedenih podataka važno istaći i druge izvore utvrđivanja socijalnog statusa stanovništva. Naime, prema Zakonu jedan od uvjeta za ostvarivanje pravne pomoći je i finansijski kriterij, a minimumom socijalnog statusa smatra se ukupan prihod ostvaren u kućanstvu kandidata s pravnom pomoći s tim da taj prihod ne može biti viši od najniže prosječne neto plaće ostvarene na razini BiH u prethodnoj fiskalnoj godini".

Program razvitka Ujedinjenih nacija u BiH (UNDP) je u Projektu "Sustav ranog upozoravanja"- IV Kvartalno izvješće (za 2005. godinu) analizirao ekonomsku situaciju u BiH i finansijsku stabilnost, te prihode i socijalnu stabilnost. Npr. primanja do 500 KM u 2005. godini imala su 62,09 % kućanstva u BiH, (58,37 % kućanstava u FBiH, 66,48 % kućanstava u RS i 82,61 % kućanstava u DB)- (izvor podataka: ispitivanje stava javnosti PRISM Research).

Istovremeno je prema podacima Ureda za pravnu pomoć DB utvrđeno da je u 2005. godini bilo:

- primljenih predmeta 628 (s kaznenim predmetima, ali bez upravnog postupka i spora) i
- usmenih savjeta 2.116

Naime, prema aktima o uspostavljanju Ureda za pravnu pomoć u DB, ista zastupa osobe slabijeg imovinskog stanja u kaznenom, parničnom i izvanparničnom postupku, ali bez zastupanja i provođenja upravnog postupka i spora.

Na temelju prednjih podataka mogla bi se sačiniti projekcija ukupnog broja očekivanih prometa u prvoj godini primjene Zakona i ostalih zakona.

TABLICA BROJ 3

Opis	FBiH	RS	DB
1	2	3	4
1. Procijenjeni broj stanovnika	2.848.000	1.471.529	100.000
2. Prosječan broj članova obiteljskog kućanstva	4	4	4
3. Broj domaćinstava	712.000	367.882	25.000
4. Procent ugroženih kućanstava - %	58,37	66,48	82,61
5. Broj ugroženih kućanstava	415.600	244.600	20.600
6. Broj predmeta u DB u 2005. godini (s kaznenim, ali bez upravnog postupka)			628
7. Procent udjela (kol. 6: kol. 5)x 100			3,04
8. Procent povećanja za upravni postupak (10 % na 3,04)			0,30
9. Korigirani procent udjela			3,34
10. Očekivani ukupni broj predmeta (kol. 5 x 3,34: 100)	13.900	8.200	700

3.2. Izračunavanje relativnog odnosa postupaka i sporova

Zakonom je propisano da se besplatna pravna pomoć u građanskim stvarima korisnicima može pružati u sljedećim postupcima.

- upravni postupak i spor,
- prekršajni postupak,
- parnični postupak,
- izvanparnični postupak i
- izvršni postupak

Koristeći podatke DB, odnosno Ureda za pravnu pomoć (dopis - Odgovor na upitnik o statusu i ustrojstvu Ureda, od 01.08.2006. godine), kao i iskustvene podatke Odvjetničke komore RS, pretpostavljeni su sljedeći relativni odnosi u broju predmeta razvrstanih prema odredbama članka 6. stavak 2. Zakona:

TABLICA BROJ 4

R. br.	Vrsta postupka ili spora	Procent udjela u svim sporovima i postupcima - %
1	2	3
1.	Upravni postupak i spor	20,00
2.	Prekršajni postupak	5,00
3.	Parnični postupak	50,00
4.	Izvanparnični postupak	10,00

5.	Izvršni postupak	15,00
	Ukupno	100,00

3.3. Utvrđivanje Nacrta jedinstvene tarife

Za potrebe propisivanja posebne jedinstvene tarife pravne pomoći, koju utvrđuje Odbor za pravnu pomoć BiH (uz prethodnu suglasnost ovlaštenih tijela FBiH, RS i DB) korištena je Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika FBiH. Iz tarife FBiH, su prvo isključeni kazneni, postupak stečaja i likvidacije, zemljišnoknjižni postupak i postupak za upis u registar društava, a potom je Odvjetnička komora RS dodatno proradila preostali dio tarife, te je sačinjen Nacrt jedinstvene tarife za besplatnu pravnu pomoć (u daljnjem tekstu: Nacrt tarife).

Nacrt tarife u nekaženim stvarima predstavljen uz ovaj dio obrazloženja Zakona, ne smatra se pravnim aktom po odredbama Zakona, a isti je poslužio kao temelj za utvrđivanje visine naknade odvjetnicima i nevladinim organizacijama u BiH (u daljnjem tekstu: NVO), koji će se baviti poslovima pružanja besplatne pravne pomoći sukladno odredbama ovog Zakona.

Slijedi obrazloženje kolona iz tablice broj 5 i Nacrt tarife:

- kolona 2 - Opis: Preuzeti su postupci iz članka 6. Zakona (r. br. 1 do r. br. 5), potom su radnje u postupcima grupirane po uzoru na Tarifu o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika FBiH,
- kolona 3 - Broj bodova: Procijenjeni broj bodova na temelju iskustva odvjetnika u RS,
- kolona 4 - Napomena: Usporedni pokazatelj o broju bodova za istu vrstu postupka ili spora po tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika u RS.

TABLICA BROJ 5

1 bod = 1

KM

R. br.	Opis	Broj bodova	Napomena
1	2	3	4
1.	Upravni postupak: inicijalni akti i zastupanje	50	33% bodova iz RS
2.	Prekršajni postupak: zastupanje i obrana na sudu za prekršaje - izdvojena su zastupanja za prekršaje u gospodarskom poslovanju	75	75% bodova iz RS
3.	Parnični postupak	85	Prosječna vrijednost boda
	3.1. Rastava braka, rastava i poništenje braka, izdržavanje i povjeravanje djece, utvrđivanje očinstva ("porodični predmeti")	100	U RS 120 bodova
	3.2. Smetanje posjeda, pravo služnosti i druga stvarna prava	100	
	3.3. Stambeni odnosi	50	50% bodova iz RS
	3.4. Radni odnosi i sporovi s poslodavcem	50	50% bodova iz RS
	3.5. Sporovi proistekli iz nasljednog prava (pravo na naslijeđe, ugovori o izdržavanju i sl.)	100	50% bodova iz RS

	3.6. Sporovi proistekli iz zajednički stečene imovine, podjele bračne imovine i neutemeljenog obogaćenja na temelju izvanbračne zajednice	100	
	3.7. Ostali parnični predmeti	100	
4.	Izvanparnični postupak (većina predmeta je procjenjiva)	100	
5.	Izvršni postupak	50	Uglavnom 50% od parničnog postupka koji se izvršava

4. ZBROJNA – TERITORIJSKA STRUKTURA RASHODA

Za provođenje Zakona i ostalih zakona o besplatnoj pravnoj pomoći za «nekažnene» postupke u prvoj godini primjene zakona, bit će potrebna ukupna sredstva od **5.043.558 KM**. Pregled ukupno potrebnih sredstava, odnosno zbrojnih sredstava na temelju teritorijske pripadnosti je vidljiv iz Tablice broj 6.

TABLICA BROJ 6

R. br.	Mjesto rashoda	Iznos rashoda (u KM)	Napomena
1	2	3	4
1.	Rashodi BiH	626.210	
2.	Rashodi FBiH	2.513.505	
3.	Rashodi RS	1.351.448	
4.	Rashodi DB	552.395	
	Ukupni rashodi	5.043.558	

5. EKONOMSKA - ANALITIČKA STRUKTURA RASHODA

5.1. Ekonomska - analitička struktura rashoda BiH

TABLICA BROJ 7

R.br.	Opis rashoda	Iznos rashoda (u KM)	Napomena
1	2	3	4
1.	Rashodi ovlaštenog tijela	5.500	
	1.1. Troškovi materijala i usluga	5.500	
2.	Rashodi za pravnu pomoć	393.110	
	2.1. Objekti	0	Ne u 1. godini
	2.2. Oprema	53.000	
	2.3. Troškovi zakupa ili amortizacije	18.000	

	2.4. Troškovi materijala i usluga	51.000	
	2.5. Troškovi plaća	271.110	
3.	Rashodi Odbora za pravnu pomoć	87.600	
	3.1. Objekti	0	Zaduženo ministarstvo
	3.2. Oprema	0	Zaduženo ministarstvo
	3.3. Troškovi zakupa ili amortizacije	0	Zaduženo ministarstvo
	3.4. Troškovi materijala i usluga	0	Zaduženo ministarstvo
	3.5. Troškovi naknada	87.600	
4.	Rashodi pravne pomoći (po tarifi)	100.000	
	4.1. Naknada odvjetnicima i NVO	100.000	
5.	Rashodi informativne pomoći	30.000	
	5.1. Informativne sesije	0	Zaduženi entiteti
	5.2. Informativni tiskani materijal	0	Zaduženi entiteti
	5.3. Medijska promidžba	30.000	
6.	Ostali rashodi	10.000	
	6.1. Ostali rashodi	10.000	
	Ukupni rashodi (r.br. 1 do r.br. 6)	626.210	

5.1.1. Prema odredbama članka 4. Zakona, tijelo BiH je definirano kao "ovlašteno tijelo", odnosno "ustanovljeno tijelo čije se ovlasti sastoje u obvezi pružanja pravne pomoći korisnicima...", i prema drugim odredbama Zakona može se zaključiti da će ovlašteno tijelo biti Ministarstvo pravde BiH, odnosno Ministarstvu pravde će se podnositi zahtjevi, isto će propisati jednoobrazne obrasce za podnošenje zahtjeva, te odlučivati o dodjeli besplatne pravne pomoći.

Sukladno tomu, isto će u prvoj godini primjene Zakona imati znatno veću aktivnost u smislu:

- sačinjavanja i predstavljanja odredaba zakona uposlenim u ministarstvima pravde i centrima za pravnu pomoć,
- pripreme podzakonskih akata i
- dostavljanja internih tumačenja i objašnjenja, te je moguće očekivati godišnje troškove od ukupno 5.500 KM i to:
 - troškovi materijala za tiskanje na 20 strana, za 10 prezentacije za po 20 sudionika .. 3.000 KM,
 - troškovi reprezentacije za 10 prezentacija .. 2.000 KM,
 - ostali troškovi .. 500 KM

5.1.2. BiH će organizirati pravnu pomoć u okviru Ministarstva pravde BiH, koje bi se trebalo baviti pružanjem tzv. «male» besplatne pravne pomoći.

5.1.3. Odbor za pravnu pomoć BiH obrazuje se sukladno Zakonu i isti ima 9 članova. Budući da će Odbor za pravnu pomoć BiH imati tehničku pomoć za vođenje administrativnih i sličnih poslova od strane Ministarstva pravde BiH, sukladno odredbama Zakona, to je za funkcioniranje Odbora i za kvalitetno obavljanje poslova iz ovlasti Odbora, potrebno planirati naknadu članovima Odbora i 1 administrativnom radniku koji će izvršavati sve nužne organizacijsko- tehničke poslove. Slijedi pregled:

TABLICA BROJ 9

R. br.	Naziv pozicije	Broj članova	Mjesečna neto naknada	Godišnja neto naknada svih izvršitelja
1	2	3	4	5
1.	Predsjednik Odbora	1	600	7.200
2.	Članovi Odbora	8	400	38.400
3.	Administrativni službenik	1	500	6.000
	Ukupno			51.600

Na naprijed navedeni iznos od 51.600 KM potrebno je obračunati još 69,87 % poreza i doprinosa, što iznosi 36.000 KM, odnosno ukupna bruto naknada za prvu godinu primjene zakona će iznositi 87.600 KM.

Konačno, ukupno planirana sredstva za rad Odbora iznose 87.600 KM.

5.1.4. Za slučajeve gdje će BiH tražiti angažiranje odvjetnika i/ili NVO planirana su sredstva od 100.000 KM, za prvu godinu primjene Zakona.

5.1.5. Veći dio rashoda informativne pomoći će se planirati na razini entiteta. Međutim, za potrebe blagovremenog obavještanja stanovništva o pravima koja im se pružaju donošenjem Zakona, ali i ostalih zakona, ipak je potrebna izvjesna centralizirana medijska promidžba, za koju treba planirati 30.000 KM.

5.1.6. Za ostale nespomenute rashode, zbog načela opreznosti potrebno je planirati iznos od 10.000 KM.

5.1.7. Konačno, BiH će u prvoj godini primjene Zakona biti dužna da osigurati ukupno 626.210 KM. Podrazumijeva se da se određene uštede mogu postići, ako se iz drugih izvora osiguraju sredstva. Naprimjer, novčana sredstva se mogu osigurati od donatora, oprema od proračunskih korisnika BiH ili lokalnih zajednica, itd., te pružanjem pravne pomoći od strane NVO.

5.2.8. Federacija BiH će u prvoj godini primjene zakona biti dužna osigurati ukupno 2.513.505 KM, rashodi RS su 1.351.448KM i rashodi DB su 552.395 KM. Podrazumijeva se da se određene uštede mogu postići, ako se iz drugih izvora osiguraju sredstva. Naprimjer, novčana sredstva se mogu osigurati od donatora, oprema od proračunskih korisnika FBiH ili lokalnih zajednica, itd.

